

Zahnitko, Anatolij Panasovyč; Myronova, Halyna

Зміст

In: Zahnitko, Anatolij Panasovyč; Myronova, Halyna. *Синтаксис української мови : теоретико-прикладний аспект*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, pp. [3]-8

ISBN 978-80-210-6350-1; ISBN 978-80-210-6353-2 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/128792>

Access Date: 21. 03. 2025

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
ПРЕДМЕТ ТА ЗАВДАННЯ КУРСУ. АСПЕКТИ СИНТАКСИСУ	
СИНТАКСИЧНІ ОДИНИЦІ	9
1. Предмет та завдання курсу	9
2. Аспекти вивчення синтаксису	9
3. Поняття синтаксичної одиниці. Типологія синтаксичних одиниць	11
СИНТАКСИС СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ ТА ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ	13
ТИПОЛОГІЯ СИНТАКСИЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ	13
1. Види підрядного зв'язку в словосполученні	13
1.1. Узгодженням	13
1.2. Кореляція	14
1.3. Керуванням	14
1.4. Прилягання	15
2. Види синтаксичного зв'язку в реченні	16
2.1. Предикативний зв'язок	16
2.2. Детермінантний зв'язок	17
2.3. Дуплексивний зв'язок	17
2.4. Напівпредикативний зв'язок	17
2.5. Сурядний зв'язок	18
2.6. Опосередкований зв'язок	18
2.7. Модальний синтаксичний зв'язок	18
2.8. Інтродуктивний синтаксичний	18
2.9. Недиференційований зв'язок	18
СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ ЯК СИНТАКСИЧНА ОДИНИЦЯ	20
1. Словосполучення – номінативна синтаксична одиниця.	
Словосполучення і речення. Слово і словосполучення	20
2. Граматична форма та граматичне значення словосполучення	21
3. Типи словосполучень	21
3.1. Типи словосполучень за семантико-синтаксичними відношеннями	21
3.2. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова	24
3.3. Типи словосполучень за ступенем злитості їхніх компонентів	24
3.4. Типи словосполучень за будовою	25

КЛАСИФІКАЦІЯ РЕЧЕНЬ	27
1. Поняття речення, ознаки речення	
Внутрішньосинтаксична структура речення	27
2. Теоретичні постулати класифікації речень. Типи речень за структурою	27
3. Типи речень за модальністю та функціональна класифікація речень	28
3.1. Диференціація речень за власне-модальністю	28
3.2. Стверджувальність / заперечність	30
4. Типи речень за експресією	31
5. Особливості ускладнення простого речення та типи мовленнєвої членованості / нечленованості, повноти / неповноти речень	31
ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ	34
ГРАМАТИЧНА БУДОВА ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ	34
ПІДМЕТ І ПРИСУДОК ЯК ГОЛОВНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ	34
1. Поняття члена речення	34
2. Підмет і присудок як головні члени речення	35
3. Особливості реалізації підмета	35
4. Присудок як граматична категорія	37
5. Морфологічні та семантичні вияви присудка	38
5.1. Простий присудок	38
5.2. Складений присудок	39
5.3. Складений тричленний (ускладнений складений) присудок	40
5.4. Складний (подвійний) присудок	41
ТРАДИЦІЙНЕ ВЧЕННЯ ПРО ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ	44
СТРУКТУРА ПОШИРЕНОГО ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ	44
1. Основні підходи до аналізу другорядних членів речення	44
2. Причини перегляду вчення про другорядні члени речення. Проблема кваліфікації членів речення	44
3. Періодизація вивчення членів речення	44
4. Поняття структурного мінімуму речення	46
5. Граматичні категорії другорядних членів речення	46
5.1. Означення	47
5.2. Додаток	50
5.3. Обставина	52
НОВЕ ВЧЕННЯ ПРО ДРУГОРЯДНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ	57
1. Концептуальні основи нового підходу до розгляду другорядних членів речення	57

2. Синкретичні члени речення	58
3. Нове вчення про другорядні члени речення	59
3.1. Детермінант	59
4. Дуплективи – самостійні поширювачі речення	60
ОДНОСКЛАДНІ РЕЧЕННЯ	62
1. Поняття односкладного речення. Загальні ознаки односкладних речень	62
2. Різновиди односкладних речень	62
2.1. Різновиди односкладних дієслівних речень	62
2.2. Різновиди односкладних іменних речень	66
СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНА СТРУКТУРА ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ	71
1. Поняття про семантико-синтаксичну структуру простого речення	71
2. Категорії семантико-синтаксичної структури простого речення	72
3. Об'єктивні та суб'єктивні смисли речення	73
4. Основні різновиди семантико-синтаксичної структури простого речення	73
ПОВНІ ТА НЕПОВНІ РЕЧЕННЯ	74
1. Статус неповних речень у системі синтаксичних одиниць	74
2. Загальна характеристика неповних речень	74
3. Типи неповних речень	75
КВАЗІ-РЕЧЕННЯ	79
1. Поняття про квазі-речення	79
2. Вокативним реченням (реченням-звертанням)	79
3. Вигуківі речення	79
4. Метакомунікативні речення	79
5. Речення-репліки	79
ПРОСТЕ УСКЛАДНЕНЕ РЕЧЕННЯ	80
1. Поняття про синтаксичне ускладнення простого речення	80
2. Відокремлені члени речення	80
2.1. Умови відокремлення	80
3. Порівняння в структурі простого речення	83
4. Однорідні члени речення	85
4.1. Слослові відношення між однорідними компонентами	85
4.2. Однорідні означення	86
4.3. Однорідні прикладки	86
4.4. Однорідні додатки	87
4.5. Однорідні обставини	87
4.6. Питання про речення з кількома присудками	87

5. Речення з опосередкованими (уточнювальними) компонентами	88
6. Вставні та вставлені компоненти речення	89
6.1. Речення зі вставними компонентами	89
6.2. Вставлені конструкції	90
7. Звертання, його статус і функції	91
АКТУАЛЬНЕ ЧЛЕНУВАННЯ РЕЧЕННЯ	98
Аспекти вивчення актуального членування речення. Порядок слів	98
Засоби вираження актуального членування речення	99
СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ	100
1. Поняття про складне речення	100
2. Основні різновиди складного речення	100
3. Статус складних речень ускладненого типу	101
СКЛАДНОСУРЯДНЕ РЕЧЕННЯ	102
1. Поняття про складносурядне речення	102
2. Основні різновиди складносурядних речень	102
3. Сміслові відношення між частинами складносурядного речення	104
3.1. Складносурядні речення з єднальними сполучниками	104
3.2. Складносурядні речення з розділовими сполучниками	105
3.3. Складносурядні речення з протиставними сполучниками	105
3.4. У складносурядних реченнях з приєднувальними сполучниками	106
3.5. Складносурядні речення з пояснювальними сполучниками	106
4. Формальні типи складносурядних речень	107
СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ	109
1. Поняття про складнопідрядне речення	109
2. Типи класифікацій складнопідрядних речень	109
2.1. Формально-граматична класифікація складнопідрядних речень	110
2.2. Логіко-граматична класифікація складнопідрядних речень	110
2.3. Структурно-семантична класифікація складнопідрядних речень	110
СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ З КІЛЬКОМА ПІДРЯДНИМИ	122
1. Конструкції із супідрядністю	122
2. Конструкції з послідовною підрядністю	123
3. Конструкції із супідрядністю та послідовною підрядністю	123
БЕЗСПОЛУЧНИКОВЕ СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ	125
1. Поняття про безсполучникове складне речення	125
2. Основні семантико-синтаксичні та формальні типи безсполучникових складних речень	126

3. Смыслові різновиди безсполучникових речень	127
3.1. Часове (єднальне) значення	127
3.2. Значення зіставлення (зіставлення-протиставлення)	127
3.3. Поширювально-приєднувальне значення	128
3.4. Значення пояснення	128
3.5. Умовно-наслідкове значення	128
3.6. Причиново-наслідкове значення	128
3.7. З'ясувально-об'єктне значення	129
4. Пунктуація в безсполучниковому складному реченні	129
СКЛАДНІ СИНТАКСИЧНІ КОНСТРУКЦІЇ. ПЕРІОД	136
1. Поняття про складну синтаксичну конструкцію. Складна синтаксична конструкція й ускладнене складне речення	136
2. Різновиди складних синтаксичних конструкцій	138
3. Поняття про період	141
3.1. Різновиди періоду	142
ПРЯМА та НЕПРЯМА МОВА (ПРЯМЕ та НЕПРЯМЕ МОВЛЕННЯ)	147
ЗАСОБИ ПЕРЕДАЧІ ЧУЖОГО МОВЛЕННЯ	147
1. Пряма мова (пряме мовлення)	147
2. Непряма мова (непряме мовлення)	149
3. Невласне пряма мова (невласне пряме мовлення)	150
ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ПУНКТУАЦІЇ	158
1. Поняття про пунктуацію	158
2. Основні принципи української пунктуації	158
2.1. Структурний принцип	159
2.2. Смысловий принцип	160
2.3. Ритмомелодійний (інтонаційний) принцип	160
2.4. Функційно-стильовий	161
3. Функції розділових знаків	161
ТЕКСТ: РІВНІ, ОДИНИЦІ, КАТЕГОРІЇ, ФУНКЦІЇ, ОСОБЛИВОСТІ ЗВ'ЯЗКУ	165
1. Поняття тексту	165
2. Рівні тексту	166
3. Одиниці тексту	166
4. Категорії тексту	167
5. Функції тексту	167
6. Внутрішньотекстові міжреченнєві зв'язки	167

7. Основні різновиди текстів	168
СХЕМИ АНАЛІЗУ	170
I. СХЕМА АНАЛІЗУ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ	170
II. СХЕМА АНАЛІЗУ ПРОСТОГО НЕУСКЛАДНЕНОГО РЕЧЕННЯ	172
III. СХЕМА АНАЛІЗУ ПРОСТОГО УСКЛАДНЕНОГО РЕЧЕННЯ	173
IV. СХЕМА АНАЛІЗУ СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ	175
УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКИЙ СЛОВНИК ЛІНГВІСТИЧНИХ ТЕРМІНІВ	182
Література	200
Список таблиць	205